

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 1. tripartita. De Evangelio Dominicæ I. Adventus: Erunt signa in Sole, & Luna, & stellus, & in terris pressura gentium, arescentibus hominibus præ timore. Prima pars docet. Quomodo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

TRACTATUS II. DE EVANGELIIS IN DOMINICA ADVENTVS.

PRÆFATIO.

Ulplici modo ad se Deus solet peccatores attrahere; amore scilicet & timore: amore, quasi funiculis Adæ & vinculis beneficentiæ, suaviter allicitur timore, quasi iunibus duris minarum severitate intertextis, fortiter trahit & compellit.

Cum itaque de primo adventu Domini iam tractaverimus, qui pietatis plenus est, ideoque suaviter attrahens Adæ filios: *Fidelis enim sermo & omni acceptione dignus, quia Iesus Christus venit peccatores salvos facere.* Nunc tractandum est de adventu secundo, qui rigoris plenus est, ideoque conuenit & compellit eos qui lenitate vix trahuntur. Illius memoriam proponit frequenter Ecclesia per Dominicas Adventus; quia & signa in Sole & Luna cum terrore futuro representat, & vocem Joannis clamantem in deserto proponit, quæ ignem, securum, ventum labrum Judæis inculcat. De hoc Judicis adventu multa prodiximus in horro Pastori Tom. 1. Tract. 3. de quibus pauca hic in ordinem redigenda sunt juxta textum Evangelicum. Deinde aliqua subiiciemus de Epistola S. Pauli intro Adventus legi solita, quia continet præclarum exhortationem omnibus Christianis perutilem.

DOMINICA I. ADVENTVS.

Erunt signa in Sole, Luna, & Stella, &c. Luc. 21.

LECT. I.
Tripartita:

PARS I.

De misericordia & justitia Dei.
Psal. 100

S. Augustinus in Psal. 100
Misericordia semper præcedit Iudicium Dei.

Duae sunt in Deo perfectiones, quæ sibi mutuo adversari videntur. Misericordia & Justitia sunt tamen velut sorores coniunctissimæ & confœderatissimæ, quarum una nunquam est sine altera; & utriusque laudes ab initio sæculi usque ad finem à filijs Adæ sunt decantandæ. *Misericordiam & Iudicium cantabo tibi Domine.* Nec misericordiam vult cantare sine iudicio, nec iudicium sine misericordia, quandoquidem hæc in Deo semper inveniantur conjuncta: quia nec in bonitate misericordia perditur, nec in severitate iudicium. Sed prius tamen misericordiam quam iudicium vult cantare: non enim dicit, Iudicium & Misericordiam cantabo tibi, sed Misericordiam & Iudicium, quia semper Misericordia præcedit Iudicium. Attendendum id in particulari.

1. Præcessit Misericordia in Angelis, dum eos in celo creat cum sublimibus gratiæ donis: simul enim erat in eis condens naturam, & largiens gratiam, ut ex S. Augustino loquitur Theologi. Postmodum sequitur Iudicium, dum illi ingrati donis contra donantem superbe sese extulerunt, ideoque de celo in abyssum conruerunt. Metito ergo cum Psalte hic dicimus, *Misericordiam & Iudicium cantabo tibi Domine.*

2. Præcessit misericordia in homine, dum ad similitudinem Dei creatus est, in loco voluptatis constitutus; declaratus universi orbis Dominus justitiæ originalis dote adornatus. Postmodum sequitur iudicium, quia cum in honore esset, non intellexit, post tot favores Dei facillimum præceptum transgressus, unde è loco voluptatis eiectus est Angelico ministerio; & flammico gladio, (justitiæ divinæ præferente symbolum) ad introitum paradisi collocato, ne regrederetur impediens. Iterum igitur hic, *Misericordiam & Iudicium cantabo tibi Domine.*

3. Præcessit misericordia diluvium, dum centum annis aurea monetur Noë de arca, simulque constituitur Præco penitentia, ut à peccatis omnes deterreat. Sed cum monita iusti Noë, divinamque vocem homines illi viam corruptæ carnis sectantes, despicerent, sequitur severum Iudicium, universali cataclismo orbem inundante, *Misericordiam & Iudicium cantabo tibi Domine.*

4. Præcessit misericordia ante conflagrationem Sodoma, nam lento gradu procedit Dominus, patienter expectans si forte convertantur; *Descendam inquit, & videbo, si clamorem qui venit ad me, opere compleverint;* ideo dicit, *Num Abraham celare poterit quæ facturus sum?* Scio quod præcepturus sit filijs suis, ut custodiant viam Domini. Propterea etiam intercessorem eum esse permittit; & si decem fuerint iusti, liberationem omnium promittit. Sed quia decem iusti non fuerunt, sequitur iudicium in vudicta ignis, commixtum tamen misericordiam, dum Loth & familiam ejus liberat, urgens & cogens eum exire, dum etiam propter preces ejus urbs S. goi servatur. Quid igitur? Nonne etiam hic *Misericordiam & Iudicium cantabo tibi Domine.*

5. Præcessit misericordia ante Ægyptij populium Rege suo submersionem: quia & mul. ones rogatus fuit per Moysen, ut divino pateret præcepto dimittendo Israëliticum populum; & celestibus pro-

1. 3. Th. 1. p. 2. 62. 4. 3.

2. Gen. 3.

3. Gen. 7.

4. Gen. 18.

5.

prodigijs ac plagis toties repetitis fuit admonitus ne indueret cor suum. Sed quia rebellis perman- fit divinae voci & voluntati iudicium & iustitiam eius illico est expertus: *Misereris diem & iudicium cantabo tibi Domine.*

Signa misericordiae Dei. Idem postquam decantare in his signis & prodigijs quae in hoc Evangelio describuntur, sine caelo, sole, luna, stellis, sive in solo per pressuram gentium, arefcentibus hominibus praetere timore, sive in solo per confusionem sonitus maris & fluctuum: quia signa ista partim erunt misericordiae, partim iustitiae. An non misericordiae divinae est, quod per ea det merentibus se significationem, ut fugiant a facie arcus & liberentur dilecti eius? An non misericordiae eius est, quod omnis creatura plantarum & lamentum edere videatur talibus luctuosus signis, quasi ultimum vale dicens homini mox defessurus? Caelum & aer obscuritate, terra & elementa sua concussione, totusque orbis quadam indur- tus mortis imagine, funis illius videtur celebrare, qui sibi Dominus & Rex erat constitutus. Ac sicut totus Orbis in Creatoris & Redemptoris obitu similibus prodigijs dolorem quodammodo testatus est, sic & in illius obitu qui super opera manuum Creatoris erat constitutus, non ab similem dolo- rem videtur indicare. Salvator ipse & Creator qui flebat adeo amare super Ierusalem ex visceribus misericordiae suae in ruina Ierusalem (tamquam in typo, ultimum orbis excidium etiam confide- rans) nunc vult ex eadem misericordiae suae com- motione, ut flet secum omnis creatura excidio iam appropinquante, vult & lacrymis olim a se fisis suas modo lacrymas quales potest, coiungat. Denique an non misericordiae est, quod propter electos breviantur dies illi tribulationis & angu- stiae? An non misericordiae est, quod his electis dicitur, *Respiciite super capta vestra, quia appropin- quat Redemptio vestra, Misericordiam igitur & iu- dicitum cantabo tibi Domine.* Sed cum totum praeteritum saeculi tempus fuerit misericordiae, potissi- mum declarabitur & cantabitur iudicium in fine. Etenim licet haec signa aliquid habeant admixtum misericordiae, sunt tamen principalis & eviden- tius signa iustitiae. Haec enim per talia prodigia iam incipit procedere ad vindictam malorum, arefcentibus illis praetere timore, iam incipit orbis terrarum iusto Dei iudicio contra infensatos pugnare.

Psal. 19. Idem postquam decantare in his signis & prodigijs quae in hoc Evangelio describuntur, sine caelo, sole, luna, stellis, sive in solo per pressuram gentium, arefcentibus hominibus praetere timore, sive in solo per confusionem sonitus maris & fluctuum: quia signa ista partim erunt misericordiae, partim iustitiae. An non misericordiae divinae est, quod per ea det merentibus se significationem, ut fugiant a facie arcus & liberentur dilecti eius? An non misericordiae eius est, quod omnis creatura plantarum & lamentum edere videatur talibus luctuosus signis, quasi ultimum vale dicens homini mox defessurus? Caelum & aer obscuritate, terra & elementa sua concussione, totusque orbis quadam indur- tus mortis imagine, funis illius videtur celebrare, qui sibi Dominus & Rex erat constitutus. Ac sicut totus Orbis in Creatoris & Redemptoris obitu similibus prodigijs dolorem quodammodo testatus est, sic & in illius obitu qui super opera manuum Creatoris erat constitutus, non ab similem dolo- rem videtur indicare. Salvator ipse & Creator qui flebat adeo amare super Ierusalem ex visceribus misericordiae suae in ruina Ierusalem (tamquam in typo, ultimum orbis excidium etiam confide- rans) nunc vult ex eadem misericordiae suae com- motione, ut flet secum omnis creatura excidio iam appropinquante, vult & lacrymis olim a se fisis suas modo lacrymas quales potest, coiungat. Denique an non misericordiae est, quod propter electos breviantur dies illi tribulationis & angu- stiae? An non misericordiae est, quod his electis dicitur, *Respiciite super capta vestra, quia appropin- quat Redemptio vestra, Misericordiam igitur & iu- dicitum cantabo tibi Domine.* Sed cum totum praeteritum saeculi tempus fuerit misericordiae, potissi- mum declarabitur & cantabitur iudicium in fine. Etenim licet haec signa aliquid habeant admixtum misericordiae, sunt tamen principalis & eviden- tius signa iustitiae. Haec enim per talia prodigia iam incipit procedere ad vindictam malorum, arefcentibus illis praetere timore, iam incipit orbis terrarum iusto Dei iudicio contra infensatos pugnare.

Luce. 19. Idem postquam decantare in his signis & prodigijs quae in hoc Evangelio describuntur, sine caelo, sole, luna, stellis, sive in solo per pressuram gentium, arefcentibus hominibus praetere timore, sive in solo per confusionem sonitus maris & fluctuum: quia signa ista partim erunt misericordiae, partim iustitiae. An non misericordiae divinae est, quod per ea det merentibus se significationem, ut fugiant a facie arcus & liberentur dilecti eius? An non misericordiae eius est, quod omnis creatura plantarum & lamentum edere videatur talibus luctuosus signis, quasi ultimum vale dicens homini mox defessurus? Caelum & aer obscuritate, terra & elementa sua concussione, totusque orbis quadam indur- tus mortis imagine, funis illius videtur celebrare, qui sibi Dominus & Rex erat constitutus. Ac sicut totus Orbis in Creatoris & Redemptoris obitu similibus prodigijs dolorem quodammodo testatus est, sic & in illius obitu qui super opera manuum Creatoris erat constitutus, non ab similem dolo- rem videtur indicare. Salvator ipse & Creator qui flebat adeo amare super Ierusalem ex visceribus misericordiae suae in ruina Ierusalem (tamquam in typo, ultimum orbis excidium etiam confide- rans) nunc vult ex eadem misericordiae suae com- motione, ut flet secum omnis creatura excidio iam appropinquante, vult & lacrymis olim a se fisis suas modo lacrymas quales potest, coiungat. Denique an non misericordiae est, quod propter electos breviantur dies illi tribulationis & angu- stiae? An non misericordiae est, quod his electis dicitur, *Respiciite super capta vestra, quia appropin- quat Redemptio vestra, Misericordiam igitur & iu- dicitum cantabo tibi Domine.* Sed cum totum praeteritum saeculi tempus fuerit misericordiae, potissi- mum declarabitur & cantabitur iudicium in fine. Etenim licet haec signa aliquid habeant admixtum misericordiae, sunt tamen principalis & eviden- tius signa iustitiae. Haec enim per talia prodigia iam incipit procedere ad vindictam malorum, arefcentibus illis praetere timore, iam incipit orbis terrarum iusto Dei iudicio contra infensatos pugnare.

Pars II. De terrore signorum Sap. 17. Impiorum terror conscientia, quia terribilioribus prodigijs percussit horreade pavebunt, & peccatorum conscientia immanis eis tortor erit. Ecce terra motus factus est magis, & Sol Apoc. 6. niger tanquam saeculae cinis, & Luna tanquam sanguis, & omnes Principes & Potentes, & servi & liberi fugerunt ad cavernas, dicentes Montibus, cadite super nos, & collibus, operite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni. Nempe hic verum est illud. S. Chrys. *Pro voce mori ipsa lenior est. Cain ubi parricidali cor leg. sermo. pti terrore vexans, mortem peti, requiem creas, spe- rari. Sic & illis conscientia improba gravior morte erit, qui antea exitimabant in oblectare latere peccatis, sub tenebroso oblivionis velamento.*

quia terribilioribus prodigijs percussit horreade pavebunt, & peccatorum conscientia immanis eis tortor erit. Ecce terra motus factus est magis, & Sol Apoc. 6. niger tanquam saeculae cinis, & Luna tanquam sanguis, & omnes Principes & Potentes, & servi & liberi fugerunt ad cavernas, dicentes Montibus, cadite super nos, & collibus, operite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni. Nempe hic verum est illud. S. Chrys. *Pro voce mori ipsa lenior est. Cain ubi parricidali cor leg. sermo. pti terrore vexans, mortem peti, requiem creas, spe- rari. Sic & illis conscientia improba gravior morte erit, qui antea exitimabant in oblectare latere peccatis, sub tenebroso oblivionis velamento.*

Sed tunc experientur verum esse, quod de im- pio dixit Job: *Revelavit oculi iniquitatem eius, & lob 26. terra conjugat ad verus eum. Apertum erant gemini illius, detrahetur in die ira furoris Domini. Haec est pars impij a Deo, & hoc vult videri violentorum eius a Domino.* De aliquibus dicitur, quod sub maligna stella nati sint, eo quod vix flagitia aliquos parent, etiam in occulto, quin vel deprehendantur in illis, vel in lucem mox veniant: verum tunc erit de omnibus impijs, quod sub malignis astris nati fuerint, quandoquidem Sol & Luna & alia tunc eorum flagitia detegent, & velamentum tenebro- sum oblivionis auellent, quo illaregere velent, si non hoc mirum, quod non luce sua illa detegent Sol & alia, sed tenebris tenebras eorum plectant & re- velabunt, lucemque modo subtrahent, quasi indolentes se nunquam lucem eis exhibuisse ut pecca- rent, & quodammodo pudore & confusione se af- fecti ob eorum peccata testabuntur. Sic illam coeli faciem luctuosam non minus verberat homo, qua acculatoris cuiuspiam vocis. Et quae prius tibi vi- debantur amica lumina & iucunda, (nam de caele- sti astrorum aspectu & influxu vivit homo) iam mutata forte acerba erunt & terribilia accusatio- ne sua caliginosa. Tunc meriti Deo dixerit pecca- tor: *Peccavi in oculum & cor meum.* quia non solum Deum, sed & eorum caeli excessum contra se sentiet armatum.

Neque solum Sol, Luna, stella, terrorem impijs incutiant; sed & maxime signum Filij hominis, quod in caelo apparebit, vindictam inclamans contra impijs; ad cuius aspectum plangent omnes viribus *Zach. 12. Terrae, & videbunt in quem transierunt, sed ad confusorem suam, iam enim funesta erit arbor illa, quae prius arbor erat vite, ad cuius umbram peccator solebat recurrere contra fulmen vindictae divinae. Illa arbor redemptionis, quae prius signum erat fcederis, & fons omnis gratiae salutis, iam omnium erit malorum praenuncia; & sanguis quo alpertia olim fuit, reconciliationis & propitiatio- nis, iustitiae & vindictam implorans contra ingratos, qui ipsum quodammodo conculerunt & alpernati sunt. Tunc etiam eis remorabuntur il- la vulnera & cicatrices in cruce inflicta, quae in*

terrore conscientia, quia terribilioribus prodigijs percussit horreade pavebunt, & peccatorum conscientia immanis eis tortor erit. Ecce terra motus factus est magis, & Sol Apoc. 6. niger tanquam saeculae cinis, & Luna tanquam sanguis, & omnes Principes & Potentes, & servi & liberi fugerunt ad cavernas, dicentes Montibus, cadite super nos, & collibus, operite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni. Nempe hic verum est illud. S. Chrys. *Pro voce mori ipsa lenior est. Cain ubi parricidali cor leg. sermo. pti terrore vexans, mortem peti, requiem creas, spe- rari. Sic & illis conscientia improba gravior morte erit, qui antea exitimabant in oblectare latere peccatis, sub tenebroso oblivionis velamento.*

terrore conscientia, quia terribilioribus prodigijs percussit horreade pavebunt, & peccatorum conscientia immanis eis tortor erit. Ecce terra motus factus est magis, & Sol Apoc. 6. niger tanquam saeculae cinis, & Luna tanquam sanguis, & omnes Principes & Potentes, & servi & liberi fugerunt ad cavernas, dicentes Montibus, cadite super nos, & collibus, operite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni. Nempe hic verum est illud. S. Chrys. *Pro voce mori ipsa lenior est. Cain ubi parricidali cor leg. sermo. pti terrore vexans, mortem peti, requiem creas, spe- rari. Sic & illis conscientia improba gravior morte erit, qui antea exitimabant in oblectare latere peccatis, sub tenebroso oblivionis velamento.*

Astra detegent ho-

Luce. 19.

Zach. 12. Terrae, & videbunt in quem transierunt, sed ad confusorem suam, iam enim funesta erit arbor illa, quae prius arbor erat vite, ad cuius umbram peccator solebat recurrere contra fulmen vindictae divinae. Illa arbor redemptionis, quae prius signum erat fcederis, & fons omnis gratiae salutis, iam omnium erit malorum praenuncia; & sanguis quo alpertia olim fuit, reconciliationis & propitiatio- nis, iustitiae & vindictam implorans contra ingratos, qui ipsum quodammodo conculerunt & alpernati sunt. Tunc etiam eis remorabuntur il- la vulnera & cicatrices in cruce inflicta, quae in

te

Ca. Arius
Arelanensis
hom. 7.

tolerabilem contra ipsos sententiam pronuncia-
bunt. Quid tunc facturi sumus, quando contra nos
Crucifixi lituores, nota peccatorum nostrorum, &
macula libidinum, praesentur? Aut quo putas vultu
respicitur videri pro nostra perditionem nostram? Tan-
to graviora erunt humana delicta, quanto maiora
se ostenderunt divina beneficia. Verendum autem est,
ne illam vocem, re irretitionis, pro se a cruce usque
protestantem, etiam in iudicio suo ad vasa indignita-
tu prolaturus sit. Insuper dicitur in hoc, & vide
manus meas, asser manum tuam. & mitte in latus
meum, & agnosce qua pro te impio peccata divina per-
pessa est.

Iudicii
dies ab-
scindita
prodet.

Itaque, omnia tunc terroris plena erunt, quae
antea fuerant pietatis divinae signa; ita ut nesciat
quid se vertere peccator, & nec quidem lignum in-
veniat, sicut Adam nudus, ut abscondat se, nec fo-
lia aut perizoniata quibus securi se obvellet: quia
dies erit quo se ipsa prodet conscientia, dies erit
quo & Deus revelabit omnia pudenda, omniaque
abscondita. Atque de eo tempore dicit S. Petrus:

1. Pet. 4.

Si iustus vix fuerit, impius & peccator nisi pa-
rebit? Si pii vix tunc securitatem habeant tran-
seunt per afflictiones & tribulationes gravissimas?
quid expectabunt impii? Quoniam terrore
concutiunt? Ubi apparebunt. Quis eos locus ex-
cipiat, & quae fors? Olim minabatur Dominus di-
cens terrae Israel per Prophetam: Ecce ego ad te, &
ejiciam gladium meum de vagina, & occidam in te
justum & impium. & egredietur gladius meus de va-
gina ad omnem carnem ab Auster usque ad Aquilo-
nem. Hoc ipsum fini saeculi optime congruit, quia
tunc gladius divinae iustitiae quasi e vagina educit-
tur, ut excindat, & vindictam exerceat, non solum
erga manifeste impios, sed etiam erga eos qui se
iustos putant, & apud Deum rei sunt: talium vero
exiguus non est numerus. Immo electi etiam hae-
de causa trepidant, quia certo non sciunt, an vere
iusti sint, an odio, an amore digni. Acta est enim
via, qua ducit ad vitam, & iudicium Dei incogni-
tum & rigidum est. Unde quo ad finem iusti ma-
gis propinquant, eo magis trepidant. Si fulserint
sancti, tanquam mundum & mortuorum, tamen foribus
tinges me, dicebat Job: Et turtus aiebat: Si quid
iustum habuerit, tamen iudicium meum deprecabor.
Saepe enim fordet in discretione iudicis, quod ful-
get in affirmatione operantis.

Ezech.
21.

Propterea S. Arsenius continuis se conficiebat
lachrymis, causamque a quodam Religioso inter-
rogatus, hanc reddidit: Quando mecum Elai
fuisse reprobis de ventre matris, & Judam e Chri-
sti societate & discipulatu adco infeliciter exci-
diffe; Salvatoremque dicere arctam esse viam ad
caelum; denique & me ignorare quid animae meae
continget, quis exitus vitae meae, quare parte ca-
sua sit carbo, non possim a lachrymis temperare.
Cunquē jam fini appropinquaret, discipuli sanctita-
tis eius testes irrepidationem aliquam in ipso
adventante, cum admiratione interrogabant: In-

Rigorem
divini
iudicii,
Sancti
ment.
Job. 9.

S. Arsen.

Rationali. Evang.

ne vero Pater trepidas: Quibus ipse: Non est novus
hic timor. O Filii! Semper enim quamdiu vixi, hunc
diem timui.

Sic & B. Agathon celebris inter antiquos Mo-
nachos in sine trepidans, interrogabatur a suis, cur
timeret, cum sanctissimam vitam duxisset? Nec
alud respondit ipse: Alia sunt, o Filii, iudicia Dei,
alia hominum.

B. Agath.

S. Gregorius & similes considerans, sic conclu-
dit. Consideramus, quod iam tunc praesentia in qua-
quam sine culpa transire potuimus: Et quia ne hoc
quidem sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter
viximus, si remota pietate iudicetur. Quid ergo so-
lutionis tabula, si tremunt columbae? Aut quomodo vir-
gula immobilis stabunt, si huius pavore turbine et-
jam Cedri quatuntur? Solutioni ergo carni appropin-
quans, non nunquam terrore iudicis etiam iusti
anima turbatur.

S. Gregor.

Ex his collige, quomodo etiam iusti in fine sae-
culi non sine timore erunt, conspicientes scilicet
gladium e vagina Dei, eductum, ut percuciat non
solum impios, sed etiam iustos, hoc est eos qui ius-
ti apparent, & perfecte tales non sunt. Ipsi autem
de iustitia sua solida & perfecta incerti, vel non
satis securi, quidni gladium illum timeant, qui
jam limatus & splendens sese ostentat, & commi-
natur in rotas signis, prodigiis, & terroribus? Unde &
hic quadrat quod ibidem ad Prophetam dicitur:
Fili hominis propheta, & dices: Haec dicit Dominus
Deus Loquens: Gladius gladius, excutus est & li-
matus, ut cadat victimas excutus est, ut splendet
limatus est. Repetitio illa, Gladius, Gladius, terribilem
& multiplicem stragem indicat, quam omnes
timere debent, quod nemo sciat an ibi non sit fu-
turus victima vindictae Dei, aeternum inferno
devotenda. Quia igitur gladius ille iustitiae divi-
nae non amplius in vagina latet misericordiae, sed
eductus est, excutus & limatus, ut non parcat,
omnes merito terret. Fili hominis, in genis in con-
tritione lumborum tuorum, & in amaritudinibus item.
in genis coram eka. Cumque dixerint ad te: Quare
tu gemis? Dices: Pro adventu, quia venit, & abscise-
rit cor. Et dissolvit unum versu manus, & infir-
matus omnia spiritus, & per cuncta genua suavit
agua, ecce venit & facit, ait Dominus Deus. Quae qui-
dem correspondent his, quae hoc in Evangelio ex-
primuntur, dum dicitur: Erunt in terra pressura gen-
tium, & centibus hominibus pro timore & expecta-
tione eorum, quae super venient unum verso orbi. Et ita
recte dixerit quipiam, Prophetam Ezechielem lit-
terali quidem sensu stragem Ierusalem describere,
sed sub illa allegorice cladem in postrema saeculi
consummatione designare, vel adumbrare, terro-
remque futurum nobis insinuare.

Ezech. 21

Sic & alii Prophetae sub typo excidii Ierofoly-
mitant orbis excidium descriperunt, & de signis
futuris in Sole, Luna & stellis specialiter mentio-
nem fecerunt. Iuxta est dies Domini in valle con-
cisionis, Sol & Luna occubuerunt, & stellae re-
traxerunt.

Ioel. 3.

Isaia. 13. retraxerunt splendorem suum. Similia etiam tertio reperit idem Propheta c. 2. *Isaia* quoque diem exitus orbis ita delineat cum signis suis: *Ecce dies Domini* veniet crudelis & indignationis plenus, & ira furoris, & ad ponendam certam in solitudinem, & peccatores ejus conterendos de ea. *Quotiam* stelle caeli & splendor earum non expandent lumen suum, obtenebratus est Sol in ortu suo, & Luna non splendebit in lumine suo, & visitabo super orbis mala. Sic & *Amos 8.* occidet Sol in meridie, & tenebre seere faciam terram in die luminis, & convertam omnia cantica vestra in planctum, & inducam super omnes dorsum vestrum, & super omne caput calvitium.

PARS III.
De fructu rationis in iudicio.
Memoria iudicis fructus peccata.
Dan. 13.
Psal. 9.
Job. 22.

Hec omnia à Prophetis prædici voluit, & postmodum ipsemet suo ore Christus prædixit, ut in iustis ab impietate detereret, dum hæc audiam, & ad meliorem viam traderet, pios vero vigilare semper & cautos faceret, ut liberentur à futuris. Consideratio enim postremi iudicii fructum salubre est à peccatis coercens, & calcet aere ad meliora infigens. Utrique una ex primariis causis, cur quidam ad flagitia ita sine retinaculo projecti sint, est, quia desinant oculos suos, ut non videant caelum, & recordentur iudiciorum iustorum, quibus Deus scelera ulciscitur, sicut de Senibus in concupiscentiam Susannæ exarscentibus loquitur Scriptura. *Propter quid irritavit impius Deum? Dixit enim in corde suo, non requies. Iniquitatis sunt via illius in omni tempore, asperuntur iudicia tua à facie ejus.* Imò quidam eò impudentiæ tandem & cæcitatibus pertingunt, *Nubis latibulum ejus, nec nostra considerat, & circa caritatis caeli terribilitat. Sic filii Adæ blasphemiam in Deum & Nubi, quia oculorum suorum perdidit lumen. Et sicut ipsi nec oculos habent, nec aures, ut Deum videant vel audiant; ita Deo aures & oculos auferre conantur, iustitiam scilicet & providentiam, loco divinitatis idolum quoddam constituentes, quia de idolis dicitur: *O uos habent, & non vident, aures habent, & non audiunt. Nonne qui plantavit aurem, non audit; aut qui fixit oculum, non considerat; Oculi Domini multo plus lucidiores super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda insuantes in absconditis partibus.* Hoc quidem credunt omnes Christiani, sed factis negant, dum in peccata ruunt, quasi iudiciorum Dei ignari, & quasi non credentes quod Vindex sit illius oculus. Si enim hoc viva fide crederent, in oculis Judicis & Vindicis non ita delinquerent.*

Exempl. Dignum est memoria exemplum, quod ad hanc rem refert B. Janu. Climacus. *Quidam solitarius in Choreb habitabat, qui cum divites negligentissimè vixisset, nullamq; animam suam curam penitus haberet, morbo tandem ad extrema est deductus. Cumq; à corpore perficere migrasset, post usam horam in se rediit, oravitq; nos omnes, ut inde protinus abscideremus, & cella aditu lapideis obstruente, pertransisset usque ad*

duodecim, nulli omnino quidquam loquens, nec aliud præter panem & aquam degustans. Sedens autem, ea tantum que in excessu viderat, attonitus voluebat: atq; in his adeo fixo semper erat cogitatu, ut nunquam vultum immutaret. Sed semper sic attonitus perstrans, sicut lachrymarum ferventium tactus profunderat. Cum vero jam mori esset proximus, rupto ac patefacto aditu, ingressus sumus. Cumque ab illo doctrina verbum supplices inquireremus, hoc ab illo tantum modo audivimus. Ignoscite mihi, nemo qui mortis & iudicii divini memoriam verè agnovit, peccare unquam poterit. Nos vero in eo narrati sumus, & eam beatissimam transformationem.

S. Augustinus fatetur quoque de se, nullum fortius sibi fuisse retinaculum à precipitio carnalium voluptatum, quam mortis & iudicii ultimi recordationem. *Nec me reuocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metui mortis & iudicii tui futuri, qui per varias quidem opiniones, nunquam tamen recessit de peccata meo.*

Sic S. Hieron. iudicii huius terrore continuo percussus dicebat: *Sive comedo, sive bibo, sive quid aliud ago, semper videt me in tuis illa terribilibus injonare. Surgite mortui, venite ad iudicium.*

Sic & quidam Episcopus Angliæ, Vir sanctus, Beda li. 2. Ceada nomine, sollicitus semper exspectabat diem Domini, & quoties conabat, aut fulgurabat, aut procella ingrebat. Postremo memor iudicii & signorum ejus, Misericordiam Domini invocabat, & ut humano generi propitia foret, obsecrabat.

Idem etiam Ecclesiæ Ecclesiastici Officii annum iudicium eorum inchoans in Adventu Domini, hoc Evangelium proponit ut primum, & confirmationem magis & feliciter faculz, proponit & ultimum in Dominica ultimam ultima post Pentecosten. Sicut incipit, sic claudit, obiectum considerationis nostre constituamus iudicium divinum, sicque ad ea quæ vocationis nostræ & muneris sunt excitetur. Nam de anima negligente & impura dicitur: *Sordes ejus in pedibus ejus, nec est recordata faciei sui. Quali dicitur: Ideo peccatis se audacter fordavit, quia non cogitavit de fine, de morte, extremæque iudicio.*

Propterea quæque Ecclesiasticæ Concionis fuit finem adormans, sollicitè monet adolescentes, qui sine timore Dei mundo & carni tradere se solent, somniantes meliorem se postea vitam acturos, quasi illius cursum in manibus haberent: *Memoro Creatoris tui in diebus juventutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquet anni, de quibus dicitur, non mihi placent, antequam senescant Sol & lumen, & Luna & stella, & revertantur nubes post pluviam, quando comovebuntur cubiles domus, & nutuant viri fortissimi, & c. Videtur hic describere tempus confirmationis faculz, & illius in iudicio monere juvenes, ut memores sint Creatoris & Judicis, qui totam vitam nostram sibi vult dedicari. Sed maxime agitur de tempore seculæ, & hinc iuxta uniuscuique in particu-*

in scala paradisi gradus 6.

Lib. 16. Cap. 16.

Ang. cap.

Thron. 1.

Ecc. 12.

lari.

Iari. Est enim tempus senectutis tempus afflictio-
nis tarditateque inducit ad divinum obsequium,
ita ut pro illo tempore David deprecaretur Do-
minum: *Ne projecis me in tempore senectutis; nam*
Psal. 70. *vigore naturæ deficiente in omnibus membris*
Senia de- homo repletur multis miseris. Et sicut magnus
sciencia mundus, dum deficere incipit & consummari,
descriptio magnas patitur commotiones & alterationes in
caelo, in aere, in terra, in aquis, & omnibus elemē-
tis, quæ sunt velut ejus membra præcipua; ita & homo,
qui est Microcosmos, sive parvus mundus,
jam deficiens & ad finem properans similia patitur.
Tenebre *scilicet* *ei Sol, Luna, stelle, dum deficit in-*
tellectus, memoria, & obscurantur anime poten-
tia; item dum oculi & potentia visiva incipit cali-
gine obrui. Et reverti dicuntur nubes post pluviam,
dum post fluxum aquei humoris ex oculis & nari-
bus, adhuc multa redit caligatio & obvolvitur ce-
cibri. *Custodes domus* *est viri fortissimi commorien-*
tur *est nutant* dum sensus, qui sunt velut custodes
corporis, deficient, dum crura & tibia infirmantur.
Officia laudantur in platea, quando foramina
& motivi transire, obstruuntur, ut non ultra ad or-
gana & loca solita diffundantur. *Auditur humilitas*
est vocis malentis dum murmurat stomachus, non
potes molere & digerere. *Impinguatur locusta,* dum
venter vel pedes distenduntur superfluis humoribus.
Disparatur cappar, dum deficit appetitus.
Denique per mortem *fonticulus argenteus, vasa*
aurea, hydra *est rota dirumpitur;* per quæ variæ
in homine interiores partes, arteriæ, nervi, hepar &
similia designantur. Sic tandem effertur corpus &
circumvent in platea plangentes, & vadit homo in
domum æternitatis suæ. Ex his collige, quam simili-
lis sit finis cuiuslibet hominis fini sæculi; in hoc
quoque conformis futurus, quod pressura gran-
des inimicæ imminent in discessu anime, ob ex-
spectationem incertam futurorum, ob tenebras,
ob conscientia remorsus, ob desertionem omnium
quæ chara esse poterant. Denique, sicut in fine ap-
parebit Christus in sua Majestate, sic multi existimant,
omnem animam; priusquam egrediatur
corpore, videre Christum Crucifixum quia saltem
intellectualiter elevatur ad audiendam sententiam
Judicis, quæ fit per intellectualem locutionem
vel illuminationem, per quam in instanti mortis
cognoscit se judicari, & salvari, vel damnari im-
perio Christi. Itaque nos meminisse decet Judicis
Dei & Vindicis, antequam veniat dies afflictionis,
in quibus cogamur dicere: Non placent: an-
quam obtenebrebat Sol & Luna, antequam cogamur
exarefcere præ timore.

PARS I.
Saccipitur partem; & in illis sub typo somni De bonis
corporalis designatur frequenter quies mentis, somno &
quæ illam reddit idoneam divinis mysteriis percipi. *quo non*
est sur-
1. Felix somnus quem invenit Dominus in Adam, gendum,
educens ex ejus latere Evam, in hoc somno agnovit Gen. 2.
mysterium incarnationis Domini, ejusque cum Ecclē-
sia conjunctionem, & in cruce sporem.
2. Felix somnus quem Sole occumbente immisit Gen. 15,
Dominus in Abrahamum, in quo vidit Dominum
instar lampadæ coruscantis inter partes sacrificii
transientem, & sedus secum, ac cum semine suo pa-
cipientem.
3. Felix somnus Jacob, in quo mysticam suam Gen. 27.
intuetur scalam, & Dominum scela univrsam, An-
geloque descendentes & ascendentes.
4. Felix somnus Joseph, in quo vidit Solem & Lu-
nam, & stellæ vnicuique adstantes, vidit & mani-
phos fratrum suorum adorare manipulum suum.
5. Felix somnus pueri Samuelis, in quo dignus 1. Reg. 3.
fuit audire vocem Domini secum loquentis.
6. Felix somnus, de quo Plaltes: in pace in id. Psal. 4.
ipsum dormiam & requiescam.
7. Felix somnus, de quo Sponsus, Aduro vos, Cant. 2.
sine ierusalem, ne succueto, neque evigilare faciat
dilectam, quo ad ipsa velit.
8. Felix somnus, de quo Sponsa: Ego dormio, & Cant. 5.
cor meum in vigilia.
9. Denique, felix somnus Joannis, in sinu Domini
sua videri quiescentis, in quo percipit altissima my-
steria.
Non ergo de omni somno monemur surgere; quin imo nunc maxime opportunum tempus est,
ut animus quietem quaerat spirituales, & vacet
Deo. Nunc opportunum est, ut mens pietati dedi-
ta accubet inter terminos, & obdormiat inter medias Gen. 49.
cleros; hoc est, ut in meditationis quiete versetur in-
ter utramque æternitatis sortem, considerando ex
una parte felicem electorum sortem, ex altera in-
felicem sortem reproborum; item considerando
adventum Domini in carnem, in quo gratiam om-
nibus offert & amorem, & altera ex parte adven-
tum ejusdem ad judicium, in quo peccantibus propo-
nitur justitiam & timorem. Hi sunt duo termini,
inter quos bonum est recumbere & obdormire,
ut stimulemur amore, vel percellamur timore.

PARS II.
I taque de pernicioso somno hic agit Apostolus, De somno
monens: *Hora est nos de somno surgere* Somnus enim
nimis solet peccati mortalis statum designare; quia si-
cut in somno corporali sensus exteriores vireque
hominis sunt ligatæ, & homo jacet semimortuus; *do.*
ita in peccatore, omnes anime vires a bona ope-
ratione sunt impeditæ & homo nihil sentiens peri-
culi, jacet coram Deo mortuus. De hoc somno
agebat Propheta, in clamans Domino: *Illumina o-* Psal. 12.
culos meos, ne unquam obdormiam in morte, ne
quando dicat inimicus meus, præ valui ad versus
cum

LECT. 2. EADEM DOMINICA.
Tripartita. Hora est jam nos de somno surgere.
Rom. 13.